

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK

Mártonffy Károly: *A közigazgatás industrializálása*. Bp., 1928. 8° 16 l. *Századunk*, szerk. Vámbéry Rusztem és Varró István. 1928. 3. sz. – A 178. lapon olvassuk: „el kellene szomorodnunk, hogy még 1928-ban is akadhat oly tanult ember, aki konokul vonakodik a belátástól, hogy Adynak a puffogó nacionalizmust korholó keserősége a nemzeti érzésnek ugyanabból a mélységből fakadt, mint Petőfié s hogy Ady oeuvre-je, mint a teremtő magyar gondolatnak megnyilvánulása a legnagyobb értéket jelenti, amelyet a nemzeti eszme a XX. század küszöbén kitermelt.“

Magyar Külpolitika, szerk. Radisics Elemér. Bp., 1928, 5. sz. – A folyóirat „Megjegyzések a Széphalom egyik cikkéhez“ címmel foglalkozik Czákó Istvánnak a Széphalomban megjelent (1927:418) „Diplomáciai nihilizmus“ c. cikkével és hosszabb részletet közöl Szegedy Lőrinc hozzászólásából (v. ö. Széphalom, 1928:139).

Éditions de l'association des auditeurs et anciens auditeurs Hongrois de l'académie de droit international de la Haye redigées par Barthélémy Geócze, docteur en droit, avocat, Budapest. 1. *Le rôle et la destination culturelle de La Hongrie en Europe*. Discours tenu à la Haye le 22 août 1927. au quatrième déjeuner-causerie de l'association des auditeurs et anciens auditeurs de l'académie de droit international de la Haye. Par François Faluhelyi docteur en droit et ét sciences politiques, avocat, professeur ord. de droit international public à l'université royale Elisabeth de Pécs (Hongrie). Avec un discours d'ouverture de Paul Lavoie Paris. Budapest, 1928. – Az olvasó bizonyára kíváncsi ezekután ennek az imponáló című könyvnek terjedelmére? Folytatjuk a könyvészeti leírást: N. 8°, 16 (tizenhat) oldal. Ebből: 1 oldal a fönti cím. 1 üres, 1 lap Lavoie úr lapos discours d'ouverture-je, aztán: 1 oldal üres, következik: Faluhelyi Ferenc 6 1/2 oldalas felolvasása, végül: bibliográfia: 5 oldal, a borítékon pedig: Faluhelyi Ferenc összes munkáinak bibliográfiája. Mindez gyönyörű nyomással, merített papíron, elsőrendű kiállítás. A szerző causerie sans prétention-nak nevezi. Helyes. De akkor minek ez az egész fölkészülés, cím, luxus, minek? Talán propaganda? Igen, Faluhelyi-propaganda. A magyar kulturpropaganda vezetői (ha ugyan van kulturpropaganda és vannak vezetői) persze nem gátozhatják meg, ha ez a túlbiztos Association kiadja tagjának és alelnökének 6 1/2 oldalos csevegését amatőrkiadásban. De talán gondolhatnának arra, hogy a füzet végén szereplő bibliografia tiszta önámítás, hogy az ott felorolt, Magyarországra vonatkozó idegennyelvű munkák 3/4 része könyvárusi forgalomban ma már egyáltalán nem kapható és hogy nincs francia nyelven (Faluhelyi füzetének nyelvén) sem magyar történelem, sem irodalomtörténet, sem földrajz, sem ethnographia, sem művészet-történelem, semmi, semmi.

(Hága)

Szegedy Lőrinc

Földessy Gyula: *Ujabb Ady-tanulmányok*. Berlin 1927, 8° 190 l. – Földessy összegyűjtött Ady-tanulmányait fölösleges ismertetni. Egy idézet jellemezze a könyvet: „Mai embernek nehéz megérteni, hogy Petőfi első igazi méltányolója; Gyulai Pál még 1855-ben sem mert többet mondani róla, hogy Petőfi genialis költő volt, ha nem is lángész. Ki hinné el ma, hogy még a mult század hetvenes éveinek diákjai is nagyon torz méltatását hallották Petőfinek az ő tanáraik előadásában. Kisdíák koromban, a 80-as évek végén, egész gyermeklényemet felzavaró és megremegtető izgalommal ereszkedtem kilátástalan és nem győzött vitába egy nagybátyámmal, egy volt piarista növendékkel, aki előttem az én Petőfimet a költők költőjét, vallásomat és világnézetemet, kiforrotlan tehetségnek állította“ (138. l.)

Ludwig Rácz: *Die ungarische Philosophie*. Berlin, é. n. 8° 9 l. Sonderdruck aus Überweg „Grundriss der Geschichte der Philosophie“. 12. Aufl.

Legény Elemér: *Álom és halál*. Regény. Budapest, 1925, 8° 236 l. – A riportstílusban megírt, frissújságba való regényhez Rákosi Jenő írt előszót. Nem mondhatni, hogy Rákosi Jenőnek szerencséje volt az új írók fölfedezésében. Szirbik Antalt például szintén ő fedezte fel.

Legény Elemér: *Bábel lelke*. Regény. Miskolc, 1926. 8° 120 l. – Ebben a komikusan ponyvamodorú regényben a hőst Pont Jenőnek hívják, az egyik hősnő pedig arról nevezetes, hogy a nászútján érzéki, vonagló, csipőt riszáló, hasat hullámoztató hastáncot tanul.

Legény Elemér: *A bívös ágy*. Regény. Bpest. é. n. 8° 116 l. – Bosszantóan ostoba rémregény, amely első földolgozásában a Budapesti Hírlap hasábjain jelent meg. Ez a körülmény nem a legjobb fényt veti a B. H. irodalmi rovatvezetőjének kritikai képességeire ... Ime egy ízelítő ebből az ízléstelenségből: „Pár nappal e beszélgetés után kora reggel szüléshez hívták Ypsilantit. Az eset egyike volt azoknak a ritka helyzeteknek, mikor a magzat rézsút feküdt és rendkívül ügyes orvosi beavatkozásra volt szükség ... A herceg még idejekorán

érkezett ... Szerencsés keze most sem hagyta cserben, néhány fogással napvilágra hozta a kis Polykratot ...“
Csak azért emlékeztünk meg Legény Elemér három „regény“-éről, mert szerzőjük beküldte őket.

Ernyey József: *A M. Nemzeti Múzeum „Csák Máté“ hermája*. Bp., é. n. 8° 28 l.

Vitéz Berde Károly: *A m. kir. Ferencz József-tudományegyetem bőr- és nemikórtani tanszékének és klinikájának félszázados története*. 1874–1924. Szeged, 1928, 8° 55 l.

Buday Árpád: *Műgyűjtők és hamisítók*. H. n., é. n. 8° 8 l.

Máyer Erzsébet: *Schiller és a fiatal Nietzsche szellem-történeti kapcsolatai*. Bp., 8° 53 l.

Trócsányi Zoltán: *Magyar régiségek és furcsaságok*. Harmadik sorozat. H. n., é. n. 16° 254 l.

Emlékkönyv, a Fodor-zeneiskola huszonöt éves jubileuma alkalmából kiadta: az Intézet jubiláris bizottsága. 1903–1928. Szerk. Fodor Gyula. Bp., 1928, 8° 160 l. – Az 52. lapon olvassuk: „A kulturfőlny jelszavával kapcsolatosan átment a köztudatba, hogy a magyarság igazi nagykövetei a külföldön a nagy magyar zeneszerzők, képzőművészek, írók, előadóművészek“.

Magyar Zoltán: *Vezető szakemberek képzése*. H. n., é. n. 8° 9 l. – A külföldi collegium hungarium-ok intézményének helyességéről, az ösztöndíjtanács autonómiájáról és föladatairól szóló tanulmány.

Földi Mihály: *A csábító*. Regény. Budapest, 1928. 8° 240 l. – Földi Mihály legutóbbi könyvének – cím szerint *A másik élet* – pszichológiai abszurdumai után imponáló gyorsasággal elhagyja a nyomdát az új Földi-könyv (nálá már megszoktuk ezt a rohamos termékenységet), hogy alaposan rácaffoljon *A másik élet* felületességére, lélektani és logikai vitustáncára és itt-ott bosszantó stilustalanságára. *A csábító* minden ízében komoly érték; mesevezetése, a cselekmény lélektani indokai, az egyes alakok életes beállítása s általában az egész regény külső és belső konstrukciója Földi Mihály legjobb könyvévé avatják. A regény a zárkózott, könyvmoly és félszeg gimnáziumi tanár és a nagyvárosi atmoszférában felnőtt, „felvilágosodott gondolkozású“ trafikos kisasszony között pereg le. A „demi-vierge“ prototipusa ez a lány, az új kor új erkölcsi felfogásával, akinek testi érintetlenségét nagyban ellensúlyozza gondolatainak, álmainak és Finta Miklós diákkal való csokolózásainak szekszualitása. A gimnáziumi tanár csöndes és nyugodt életébe ő dobja bele a tűzcsóvát és a bátortalan Haliczky akaratlanul, megszedülve nyúl a Gizikéből felé villanó parázslás után. A rideg erkölcsű tanárból csábító lesz, elcsábítja a legénylakására késő este idején feljött ártatlan leányt. A társadalom ítélőszéke, főleg pedig saját magának túlskrupulózus lelkiismerete szerint, ő a csábító. Valójában pedig még sem ő, hanem maga Haberern kisasszony, aki szüzességének már-már ólomsúlyú terhével egyedül megy el a legénylakásra, miután előzőleg teljesen körülfonta varázsával a tehetetlenül vergődő és jellemének pajzsával hasztalanul védkező Haliczkyt. Gizike a csábító, a kiskaliberű démon, aki belegázol Haliczky Gábor geometriai kimértsgű napjaiba, egycsapásra összekúszálva egy harmónikus felépített életet. Haliczky a társadalmi felfogás szerint egy ártatlan lány megrontója lesz és teljesen elveszítve régi, kipallérozott énjét, tovább zuhanva a bűn útján, gyilkol. Véresre karmolt lelkének iszonyú felindulásában megfojtja Gizikét, aki a vele való kritikus tett után másnak a szeretője lett. Egy másik Haliczky Gábor él már csak, egy elvetemült haramia, aki először elcsábított egy fiatal lányt, azután pedig megölte, Haliczky Gábor, a filozófus, békés latin-tanár, igazi énjének pillanatnyi fellobbanásában halántékára illeszti a revolvért és agyonlővi Haliczky Gábort, a csábítót, a gyilkost. Kitűnően megrajzolt figurák a mellékalakok is: a szenvedő, szerelmét féltve takargató vénülő lány, a háború utáni ifjúság szabadabb erkölcsi felfogását reprezeutáló diák és a hedonista orvos. Kevésbé sikerült a rosszhírű ház vezetónőjének portréja. A könyv mindvégig izgalmasan pergeti le előttünk a mindennapi embereknek bonyolultságában is mindennapi tragédiáját.

(Ujpest)

Deák Zoltán

Közgazdasági Szemle, szerk. Heller Farkas. Bp., 1928. évf.

Erdélyi Szemle. S. Nagy László Krónikás Könyve. 1928. évf. 4. sz. – A lap ára 10 lei. Kapható minden tőzsdében. 100 lei előfizetési ár mellett megrendelhető Cluj-Kolozsvár, Cal. Victor. 37.

Szegedi Szemle, szerk. Gerő Dezső. 1928. évf. 2. sz.

Falu helyi Ferenc: A honosság problémái a nemzetek szövetségének jogkodifikáló programjában. Pécs, 1938, 8° 43. l. – A füzet a pécsi egyetemi nyomda kiadványaképpen mint az Egyetemi Tanulmányok c. sorozat 2. száma jelent meg, a borítékon latin-nyelvű tartalommutatóval.

Földes Zoltán: Az endrédi leányvásár és más elbeszélések. Cluj-Kolozsvár, 1928, 16° 102 l. – A Gyallay Domokos által szerkesztett Magyar Nép Könyvtára 25. száma.

Főváros Nyilvános Könyvtár. Aktuális Kérdések Irodalma. 42. sz. Albrecht Dürer. 1528–1928. Egyszersmind kísérlet egy magyar Dürer-bibliográfiához. Bp. 1928. 4° 35 l.

Palasovszky Ödön: Karmazsin. Uj Föld kiadása, Bp., 1927, 8° 32 l. – „Ödönke“ (így nevezi magát a szerző) újabb verskötete.

Takáts Lajos: Az apátfalvi nyelvjárás. Makó. 1928, 8° 54 l. – A Csanád-megyei Könyvtár 7. füzeté.

Lyra. Modern Magyar Költők Lapja. Kiadja Jablonczay Pethes Béla, H. n., 1928, 8° 14 l. – Szervezkednie kell a vidék íróinak. Minden jelentősebb kulturváros teremtsen meg a maga irodalmi folyóiratát,

amint ezt a magyar egyetemi városok eleven példaként adják. (Szeged: Széphalom; Debrecen: Debreceni Szemle; Pécs: Minerva.)

Bariska Mihály: Gróf Széchenyi István és a francia irodalom. Bpest, 1928. 8° 93 l. – A szerző Montaigne, Montesquieu, Voltaire, Rousseau és Mme de Staël hatását mutatja ki gróf Széchenyi naplójának, munkáinak, francia politikai és közgazdasági művekben gazdag könyvtárának és a könyvek széljegyzeteinek gondos áttanulmányozása alapján. Megállapítja, hogy annak a nagy tudásnak és gazdag eszmevilágnak, mely gróf Széchenyi Istvánt a nemzeti reformtörekvések főharcosává tette, egyik forrása a Francia gondolat, a francia irodalom volt.

(Szeged)

Evva Gabriella

Dózsa Endre: *Régi jó és régi zord időkől*. Pásztortűz-Könyvtár 12. sz. Cluj-Kolozsvár, 1927. 8° 158 l. – Legnagyobb részét erdélyi tárgyú történelmi anekdoták.

Kortársaink, szerk. Hankiss János. Studium kiadása: Bp., é. n. 12° – Az izléses kiállítású füzetekből eddig a következő rövid életrajzok jelentek meg: Tormay Cécile (Hankiss Jánostól), Móricz Zsigmond (Juhász Gézáttól), Herczeg Ferenc (Zsigmond Ferencről). Csathó Kálmán (Szondy Györgyötől), Babits Mihály (Juhász Gézáttól) és Zilahy Lajos (Ruzitska Máriától). Jó papíron, izléses tipográfiával és gondos bibliográfiával ellátott készült kis monografiák, amelyek közül kiemeljük a Babitsról szóló tanulmányt. Ebben ovassuk többek között ezt a találó megjegyzést: „Babits voltaképpen a saját irányát védi mesterében, Arany Jánosban az Ady-rajongók romantikus zseni-elméletével szemben“.

Domány Gyula: *A valutarendszerek elmélete*. Bp., 1928, 8° 192 l.

Asztalos Miklós: *Kossuth Lajos és az erdélyi kérdés*. Bp., 1928, 8° 205 l.